

Opgave 1 Besluitvorming rondom studiefinanciering

Bij deze opgave horen de teksten 1 en 2 en figuur 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Tijdens de regeringstermijn van kabinet-Rutte 1 (oktober 2010 tot november 2012) werd het fundament gelegd voor een regeling om studenten te stimuleren hun studie tijdig af te ronden: de zogenaamde 'langstudeerboete'. Zowel de Tweede als de Eerste Kamer ging akkoord met het voorstel.

Vanaf het eerste voorstel is er vanuit verschillende hoeken kritiek geweest op de langstudeerboete van ruim drieduizend euro. Tijdens de formatie van het kabinet-Rutte 2 sneuvelde het plan, maar werden wel andere wijzigingen voorgenomen. De studiefinanciering zou plaats moeten maken voor het sociaal leenstelsel.

Bij de huidige studiefinanciering krijgen studenten maandelijks een bepaald bedrag gedurende vier jaar. Dit bedrag hoeft niet te worden terugbetaald mits de studie wordt afgerond binnen tien jaar. Bij het sociaal leenstelsel kan de student, om de studiekosten te betalen, lenen bij de overheid tegen een gunstig tarief. Het gehele bedrag moet naar draagkracht worden terugbetaald als de student is afgestudeerd en een baan heeft gevonden. De studiefinanciering als gift komt hiermee te vervallen voor de studenten die vanaf september 2014 hun opleiding starten.

Lees de regels 1 tot en met 26 van tekst 1.

Onderwijs is een collectief goed. Een van de kenmerken van een collectief goed is dat de overheid nodig is voor de ontwikkeling en de instandhouding ervan.

- 1p 1 Leg uit welk ander kenmerk van een collectief goed te herkennen is in de uitspraak van de rechter.

Pressiegroepen zoals ISO, LSVb en LKvV, kun je op grond van drie kenmerken indelen in soorten. Eén van die kenmerken is het wel of niet behoren tot het establishment.

- 2p 2 Leg uit welk ander kenmerk van pressiegroepen af te leiden is uit de regels 15-24 van tekst 1.

Nederland is een rechtsstaat. Studenten proberen middels een kort geding een politiek besluit ongedaan te maken.

- 2p 3 Leg uit welk beginsel van de rechtsstaat te herkennen is in de mogelijkheid om een politiek besluit aan te vechten via de rechter.

Een student kan voor studentenbelangen opkomen door actief te worden binnen een pressiegroep. Een student zou voor datzelfde doel ook actief kunnen worden binnen een politieke partij. De overeenkomst tussen beide soorten organisaties is dat ze allebei een intermediair zijn tussen burger en overheid. Er zijn echter ook twee verschillen: pressiegroepen en politieke partijen gaan op verschillende manieren met studentenbelangen om en ze proberen op verschillende manieren invloed op de besluitvorming uit te oefenen.

- 4p **4** Beschrijf de twee verschillen tussen pressiegroepen en politieke partijen.

Lees de regels 27 tot en met 53 van tekst 1.

Tekst 1 werd geschreven toen de regering steunde op een coalitie van CDA en VVD. Volgens de tekst was een meerderheid in de Tweede Kamer (81 zetels) voor het veranderen van het studiefinancieringsstelsel. Toch waren er eerst verkiezingen nodig voordat die verandering in gang gezet werd.

- 4p **5** Geef twee mogelijke redenen waarom de VVD-fractie in de Tweede Kamer pas na de verkiezingen van september 2012 instemde met het afschaffen van de langstudeerboete.

In regel 48 worden drie politieke partijen genoemd die nog voor handhaving van de langstudeerboete zijn: CDA, SGP en ChristenUnie. Deze partijen behoren tot eenzelfde politieke stroming.

- 1p **6** Tot welke politieke stroming behoren deze drie partijen?

Lees de regels 54 tot en met 67 van tekst 1.

De VVD en de PvdA zijn om verschillende redenen voorstander van het sociaal leenstelsel. In het sociaal leenstelsel zijn uitgangspunten te herkennen van twee politieke stromingen: de stroming waar de VVD toe behoort en de stroming waar de PvdA toe behoort.

- 4p **7**
- Noem de stroming waar de VVD toe behoort en leg uit welk uitgangspunt van die stroming in het sociaal leenstelsel te herkennen is.
  - Noem de stroming waar de PvdA toe behoort en leg uit welk uitgangspunt van die stroming in het sociaal leenstelsel te herkennen is.

Lees tekst 2.

- 1p **8** Welke taak van het parlement is te herkennen in tekst 2?

Een voorstel wordt zowel door de Tweede Kamer als door de Eerste Kamer besproken. Hoewel in de Grondwet niets staat over een taakverdeling tussen Tweede en Eerste Kamer, blijkt in de praktijk dat beide Kamers verschillende accenten leggen.

- 2p 9 – Waar besteedt de Eerste Kamer in het algemeen meer aandacht aan dan de Tweede Kamer?
– Leg uit waarom het nodig wordt gevonden dat een wetsvoorstel ook in de Eerste Kamer behandeld wordt.

Zie tekst 2.

De regeringspartijen hebben wel een meerderheid in de Tweede Kamer maar niet in de Eerste Kamer.

- 2p 10 Geef een mogelijke oorzaak waardoor de procentuele zetelverdeling van de Eerste Kamer niet overeenkomt met die van de Tweede Kamer. Leg je antwoord uit.

Brinkman zei (tekst 2 regel 11-13): “Liever een op tijd gewijzigd dan een verworpen voorstel”.

- 2p 11 Leg aan de hand van formele middelen van de Eerste en Tweede Kamer uit wat Brinkman met zijn opmerking bedoelt.

De Europese Unie maakt het makkelijker voor studenten om in het buitenland te gaan studeren. De Europese Unie stimuleert dat ook.

- 3p 12 Leg uit dat het studeren in een ander land van de Europese Unie aansluit bij de oorspronkelijke doelen van de Europese samenwerking. Verwerk in je antwoord twee oorspronkelijke doelen van de Europese samenwerking.

Bekijk figuur 1.

In september 2012 waren er verkiezingen en daarna begonnen de formatiebesprekingen. Vooruitlopend op het nieuwe regeerakkoord maakten Samsom en Rutte, de onderhandelaars van de beoogde regeringspartijen, bekend dat ze over een aantal onderwerpen al tot een akkoord waren gekomen, een deelakkoord dus. Naar aanleiding daarvan maakte tekenaar Tom Janssen een cartoon (figuur 1).

- 2p 13 Leg uit wat de afgezaagde armen te maken hebben met ons kiesstelsel.

Opgave 1 Besluitvorming rondom studiefinanciering

tekst 1

Kamer wil snel weer af van bezuinigingsmaatregel op hoger onderwijs

Goedgekeurd door de Eerste Kamer, de Tweede Kamer, en nu ook door de rechtbank. De langstudeerboete komt er. Maar met de verkiezingen
5 **(van september 2012) voor de boeg lijkt de regeling geen lang leven beschoren.**

Zeker is dat studenten vanaf 1 september 3.063 euro extra betalen als
10 zij de grens van een jaar studievertraging overschrijden tijdens hun bachelor- of masteropleiding. De rechtbank in Den Haag concludeerde gisteren dat de boete niet in strijd is
15 met de wet. Daarmee wees ze de eis af van drie pressiegroepen van studenten – het Interstedelijk Studentenuverleg (ISO), de Landelijke Studentenvakbond (LSVb)
20 en de Landelijke Kamer van Verenigingen (LKvV) – die een kort geding hadden aangespannen. Zij claimen dat ruim 60.000 studenten gedupeerd worden. Volgens de
25 rechter maakt de boete toegang tot het hoger onderwijs niet onmogelijk.

Wie komend jaar langstudeerder is, moet dus betalen. Maar wie dat een jaar later is, wellicht niet meer. Want
30 van de steun voor de maatregel van staatssecretaris Halbe Zijlstra (Onderwijs, VVD) is inmiddels weinig over in de Tweede Kamer.

Een meerderheid is nu tegen.
35 Dat bleek uit de reacties van Kamerleden die gisteren volgden op de uitspraak van de rechter. De toon: als de boete vandaag niet strandt, sneuvelt die na de verkiezingen van
40 12 september. (...) PvdA, GroenLinks en SP toonden zich tegen de langstudeerboete. Inmiddels is ook de VVD om, de partij die de boete invoerde als onderdeel
45 van een pakket bezuinigingsmaatregelen. Wat overblijft aan steun is summier. Alleen CDA, SGP en ChristenUnie staan nog achter de maatregel. Zij
50 vormen een minderheid in de Kamer nu, en naar alle waarschijnlijkheid ook na de verkiezingen van september. Veel meer in trek bij de politici is een
55 sociaal leenstelsel. Geen studiefinanciering, maar lenen bij de overheid tegen gunstige voorwaarden. VVD, PvdA, GroenLinks en D66 pleiten in hun verkiezings-
60 programma's voor vervanging van de basisbeurs door zo'n stelsel. Studenten betalen dan het geleende geld na hun studie naar draagkracht terug. Op dit moment hebben de vier
65 partijen 81 zetels in de Kamer. Die meerderheid blijft volgens de jongste peilingen na 12 september intact. (...)

naar: NRC Handelsblad, 12 juli 2012

tekst 2

Kabinet moet dealen voor steun in Eerste Kamer

Het kabinet-Rutte 2 moet voor elk voorstel op zoek naar steun buiten de coalitiepartijen VVD en PvdA. Alleen zo kan de nieuwe regering
5 zich verzekeren van een meerderheid in de Eerste Kamer.

(...)
De CDA-fractie in de senaat waarschuwt het kabinet dat het in de Tweede Kamer zaken moet doen met
10 deze partij, wil het op steun kunnen rekenen in de Eerste Kamer. "Liever een op tijd gewijzigd dan een verworpen voorstel", zei fractievoorzitter

Elco Brinkman vandaag bij de
15 algemene politieke beschouwingen in de Eerste Kamer. (...)

Deze opstelling van de oppositiepartijen in de senaat maakt het onzeker of een aantal voorstellen uit
20 het regeerakkoord het wel haalt in beide Kamers. (...)

Voor de vervanging van de studiebeurs door een sociaal leenstelsel zal het kabinet zaken moeten doen
25 met de combinatie van D66 en GroenLinks, samen goed voor tien senatoren in de senaat. (...)

naar: <http://fd.nl/economie-politiek/628299-1212/kabinet-moet-dealen-voor-steun-in-eerste-kamer>. Geraadpleegd op 4 december 2012.

figuur 1

bron: www.tomjanssen.net